

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กับต่างประเทศ มีความมุ่งหมายที่จะสร้างความเข้าใจที่ดีแก่นานาประเทศ สร้างภาพพจน์ที่ดี รวมทั้งสร้างพลังอำนาจที่เหมาะสมแก่ประเทศ

การประชาสัมพันธ์ต่างประเทศเป็นความจำเป็นของทุกประเทศที่จะต้องมี ซึ่งลักษณะของการประชาสัมพันธ์อาจจะกระทำทั้งโดยเปิดเผย และโดยปกปิด เพราะทุกประเทศต่างก็หวังผลประโยชน์ของตนทั้งสิ้น แต่การประชาสัมพันธ์ที่ดีคือการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยเปิดเผย

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กับต่างประเทศมีรูปแบบต่างกัน บางประเทศมีการจัดตั้งองค์การประชาสัมพันธ์ขึ้นเพื่อดำเนินงานประชาสัมพันธ์กับต่างประเทศโดยตรง เช่น องค์การข่าวสารของสหรัฐอเมริกา (US Information Agency) กรมข่าวสารกลางของสหราชอาณาจักร (Central Office of Information) แต่บางประเทศอาจใช้ชื่อองค์การประชาสัมพันธ์ของเอกชนเป็นผู้ดำเนินการให้ แต่องค์การประชาสัมพันธ์กับต่างประเทศที่เก่าแก่ที่สุด คือ สถานทูต ซึ่งเป็นตัวแทนของกระทรวงต่างประเทศ

งานด้านการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของประเทศไทย เกิดขึ้นพร้อมกับการตั้งกองโฆษณาการเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2476 และเปลี่ยนเป็นสำนักงานโฆษณาการเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476 และดำเนินการต่อเนื่องมาจนกระทั่งเปลี่ยนเป็นกรมโฆษณาการ เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2483 และเป็นกรมประชาสัมพันธ์วันที่สุดเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2495

การประชาสัมพันธ์ด้านต่างประเทศของกรมประชาสัมพันธ์ เกิดจากความต้องการของรัฐบาลที่จะ "แก้และป้องกันความเข้าใจผิด ซึ่งอาจมีขึ้นทั้งนอกและในประเทศ" ภารกิจในระยะแรกได้แก่การจัดทำเอกสารภาษาต่างประเทศ

"เพื่อที่จะเผยแพร่สภาวะแห่งประเทศสยาม ให้แพร่หลายไปในนานาประเทศ" นอกจากนี้ยังได้แปลบทความจากหนังสือต่างประเทศบางเรื่องออกเผยแพร่ให้ประชาชนคนไทยได้ทราบและรู้ถึงความก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ ซึ่งงานดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของแผนกเอกสาร กองเผยแพร่ความรู้ในสมัยที่ยังเป็นกรมโฆษณาการ ต่อมาเมื่อตั้งกองหนังสือพิมพ์ขึ้นได้มีการจัดทำหนังสือ Siam Today Illustrated Review ภาษาอังกฤษขึ้น เพื่อจำหน่ายและแจกจ่ายแก่หน่วยราชการ และสถานทูตต่าง ๆ ในประเทศไทย¹

ปัจจุบันนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐ โดยกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งได้ทำหน้าที่และประสานงานกันทั้งภายในประเทศและต่างประเทศประกอบด้วยหลายหน่วยงานคือ

สำนักงานแถลงข่าวไทยในต่างประเทศ

การประชาสัมพันธ์ด้านต่างประเทศจะให้ได้ดีนั้น จำเป็นต้องมีการติดต่ออย่างรวดเร็ว ตรงตัว ด้วยเหตุนี้ กรมประชาสัมพันธ์จึงได้จัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศขึ้นเรียกว่า สำนักงานแถลงข่าวไทย เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรมประชาสัมพันธ์ ในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง นโยบายภายในและภายนอกประเทศของรัฐบาลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดี และความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และตรวจสอบแก้ไขความเข้าใจของสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปของประเทศนั้น ๆ รวมทั้งประเทศใกล้เคียงที่มีอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ขณะนี้กรมประชาสัมพันธ์มีสำนักงานแถลงข่าวไทยประจำในประเทศต่าง ๆ 4 แห่งคือ

¹ กรมประชาสัมพันธ์, 54 ปีกรมประชาสัมพันธ์ (ศูนย์ผลิตและเผยแพร่เอกสาร กรมประชาสัมพันธ์, 2530), หน้า 39.

สำนักงานแถลงข่าวไทย กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริการับผิดชอบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในประเทศที่อยู่ในทวีปอเมริกาทั้งหมด

สำนักงานแถลงข่าวไทย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ รับผิดชอบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในประเทศที่อยู่ในทวีปยุโรปทั้งหมด

สำนักงานแถลงข่าวไทย กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย รับผิดชอบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในประเทศมาเลเซีย ชาราวัก บรูไน และเกาะสุมาตรา จนจรดประเทศอินโดนีเซีย

สำนักงานแถลงข่าวไทย นครริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย รับผิดชอบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในประเทศตะวันออกกลางทั้งหมด

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานแถลงข่าวไทยในต่างประเทศ

สำนักงานแถลงข่าวไทย (Office of the Information Attache) ซึ่งประจำอยู่ ณ ประเทศต่าง ๆ แบ่งหน่วยงานภายในเป็น 5 หน่วยงานดำเนินงานดังนี้²

1. งานเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ จัดหาเอกสาร ภาพถ่าย ภาพยนตร์ เพื่อเผยแพร่ เขียนและจัดทบทความ สารคดี จัดทำเอกสารเป็นภาษาไทย เอกสารภาษาอังกฤษ จัดทำ Press Release เพื่อเป็นข่าวด่วนหรือแถลงการณ์ ฯลฯ ตามความจำเป็น เนื้อหาได้แก่นโยบายของรัฐบาล การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การพัฒนา และศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ประชาชน นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยวสื่อมวลชน ทุกแขนง สถานทูตต่าง ๆ และคนไทย นอกจากเอกสารแล้วยังตอบคำถาม คำขอร้อง ให้คำแนะนำให้ความร่วมมือต่าง ๆ แก่ผู้ติดต่อมาทางจดหมาย โทรศัพท มา

²กรมประชาสัมพันธ์, 51 ปีกรมประชาสัมพันธ์, (โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2527), หน้า 51 - 52.

ด้วยตนเองและที่สำคัญรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและทัศนคติที่มีต่อประเทศไทย แล้วรายงานมาให้ทางกรมประชาสัมพันธ์ทราบ

2. งานสื่อมวลชนสัมพันธ์ ทำหน้าที่สร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับสื่อมวลชน พบปะกับสื่อมวลชน พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เขาขอร้องมา พยายามให้ข่าวสาร ข้อมูล รวดเร็วหลักรวดเร็ว ถูกต้อง และเต็มใจ

3. งานโรดทัศนูปกรณ์ มีหน้าที่ในด้านจัดหาและใช้เครื่องมือเผยแพร่ต่าง ๆ รวมทั้งออกแบบปกเอกสาร พิมพ์เอกสาร ทำรูปเล่ม ร่วมจัดงานแสดงการออกฐาน การแสดงศิลปะต่าง ๆ

4. งานกิจกรรมพิเศษ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากที่กล่าวแล้ว

5. งานธุรการ เหมือนกับธุรการทั่วไป รับผิดชอบงานเลขานุการ ร่างโต้ตอบจดหมาย พิมพ์ดีด ทาบัญชีรายจ่าย ทางงบประมาณ จัดซื้อ ควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ ดูแลสถานที่ ฯลฯ

กองข่าวต่างประเทศ

กองข่าวต่างประเทศ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีให้บังเกิดในหมู่ชาวต่างประเทศ สร้างและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศ นำเรื่องราวสถานการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นทั่วโลกตลอดจนทัศนคติของชาวต่างชาติมาให้ผู้บริหารรัฐบาลและประชาชนชาวไทยทราบ ทั้งนี้กองข่าวต่างประเทศได้ทำการประชาสัมพันธ์โดยการผลิตเอกสารประชาสัมพันธ์ ผลิตข่าว และบทความออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ ด้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่สื่อมวลชนต่างประเทศ และปฏิบัติงานด้านต่างประเทศอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากกรมประชาสัมพันธ์

กองข่าวต่างประเทศ แบ่งหน่วยงานและภารกิจภายในดังนี้³

1. ฝ่ายข่าวต่างประเทศภาคภาษาไทย

งานรับฟังข่าว มีหน้าที่รับผิดชอบในการรับฟังข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศที่สำคัญทั่วโลก แปลและเรียบเรียงข่าวและบทความที่รับฟังได้จากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย สรุประเบาะรัดสำคัญเสนอฝ่ายบริหาร

งานแปลและเรียบเรียงข่าว มีหน้าที่ในการตรวจคัดเลือกข่าวจากแหล่งข่าวต่างประเทศ เพื่อพิจารณาเผยแพร่ แปลและเรียบเรียงข่าวต่างประเทศเสนอทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สรุปรายประจำวันและสรุปรายในรอบสัปดาห์

งานวิเคราะห์ข่าวและบทความต่างประเทศ มีหน้าที่ในการจัดทำบทวิเคราะห์ข่าวและบทความต่างประเทศ เพื่อเสนอทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ติดตามความเคลื่อนไหวและแนวโน้มของเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลประวัติบุคคล และเหตุการณ์สำคัญเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

2. ฝ่ายข่าวต่างประเทศภาคภาษาต่างประเทศ

งานข่าวต่างประเทศ มีหน้าที่ในการตรวจคัดเลือกข่าวและข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข่าวต่างประเทศ สถานทูตหรือองค์การระหว่างประเทศ เรียบเรียงเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ภาคภาษาต่างประเทศ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

งานบทความต่างประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาคัดเลือกและเรียบเรียงบทความ บทวิเคราะห์ รายละเอียดเบื้องหลังข่าว สรุปรายประจำวันสัปดาห์เป็นภาษาต่างประเทศ ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

³กองข่าวต่างประเทศ, เอกสารเย็บเล่ม, หน้า 1 - 3.

แห่งประเทศไทยภาคภาษาต่างประเทศ รวมทั้งรวบรวมเก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

งานประมวลและรายงาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจพิจารณาคัดเลือกข่าว และบทความ จากสำนักข่าวต่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย หรืออาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม ทั้งในส่วนที่ออกไปจากแหล่งข่าวในประเทศไทยหรือที่รับมาจากแหล่งข่าวในส่วนต่าง ๆ ของโลก แปลสรุปข่าวและบทความดังกล่าวเพื่อนำเสนอผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการวางแผนประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมแก้ไขหรือตอบโต้แล้วแต่กรณี

3. ฝ่ายข่าวในประเทศภาคภาษาต่างประเทศ

งานข่าวในประเทศ มีหน้าที่ในการพิจารณาคัดเลือกข่าวในประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมจากแหล่งข่าวต่าง ๆ แปลและเรียบเรียงข่าวที่สำคัญเป็นภาษาต่างประเทศ รวมทั้งจัดทำข่าวประกอบเสียงเพื่อนำเสนอทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

งานบทความในประเทศ มีหน้าที่ในการเขียนบทความเป็นภาษาต่างประเทศ เสนอทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคภาษาต่างประเทศ ประมวลข่าวและเหตุการณ์ในประเทศที่น่าสนใจจากแหล่งข่าวต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการเขียนบทความ

4. ฝ่ายแปลและวิเคราะห์เอกสาร

งานแปล มีหน้าที่รับผิดชอบในการแปลเอกสารต่าง ๆ ตามความต้องการของรัฐบาลและส่วนราชการภายในกรม จัดทำเอกสารต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการประชุมที่กรมเป็นเจ้าภาพหรือมีส่วนร่วม

งานตรวจและวิเคราะห์เอกสาร มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจบทความ สารคดี บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ที่เกี่ยวกับประเทศไทย แปลและวิเคราะห์บทความ บทวิจารณ์ ตลอดจนสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เสนอผู้บังคับบัญชาาระดับสูง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวบรวมแนวการเสนอรายงานและความเห็นของสื่อมวลชนต่างประเทศ ติดตามความเคลื่อนไหวของสื่อ

มวลชนสาขาต่าง ๆ ทั่วโลก และศึกษาแนวโน้มของเหตุการณ์เพื่อรายงานผู้
บังคับบัญชา

5. ฝ่ายเอกสารประชาสัมพันธ์

มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำเอกสารหนังสือประชาสัมพันธ์ภาษา
ต่างประเทศ ทั้งเอกสารประจำวันและเอกสารเฉพาะกิจที่จัดทำในโอกาสสำคัญ
ต่าง ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยแก่ชาวต่างประเทศ

6. งานบริการและธุรการข่าว

มีหน้าที่รับผิดชอบในการออกบัตรและต่ออายุบัตรประจำตัว และ
จัดทำทะเบียนประวัติผู้สื่อข่าว ของสำนักข่าวต่างประเทศที่ปฏิบัติงานในประเทศไทย
ให้บริการแก่ผู้สื่อข่าวต่างประเทศและหน่วยงานอื่น ๆ ควบคุมดูแลการปฏิบัติ
งานด้านธุรการและสารบรรณของกองข่าวต่างประเทศ

ฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการผลิต
รายการ และดำเนินการกระจายเสียงเป็นภาษาต่างประเทศ โดยมีเนื้อหาสาระ
ในด้านข่าว สารคดี ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม
ความมั่นคงของประเทศ และบันเทิง เพื่อผู้ฟังชาวไทยและชาวต่างประเทศทั้งใน
ประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนดำเนินการถ่ายทอดเสียงพระราชพิธีและ
การประชุมต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษและภาคภาษาต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 12 ภาษา

ฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ ให้ความร่วมมือกับสถานทูตประเทศ
ต่าง ๆ ในประเทศไทย ในการจัดทำรายการและข่าวสาร ติดต่อประสานงานกับ
สถานีวิทยุของประเทศต่าง ๆ และองค์กรกระจายเสียงต่างประเทศ ให้ความ
ร่วมมือกับสหภาพการกระจายเสียงแห่งเอเชียและแปซิฟิก (เอปียู) และประเทศ
อาเซียน ในการผลิตรายการต่าง ๆ ตามพันธกรณีและในโอกาสที่ขอความ
ร่วมมือเป็นพิเศษ ตลอดจนความร่วมมือในการจัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับงาน
กระจายเสียงและประชาสัมพันธ์

การดำเนินงานของฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลอันที่จะสร้างภาพพจน์ที่ดีในสายตาของชาวต่างประเทศ
2. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศต่าง ๆ ในโลก
3. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร นโยบายของรัฐบาล บทบาทและการดำเนินงานของรัฐบาล ตลอดจนสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศจากแหล่งข่าวทางราชการ
4. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย คนตรีไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์ไทย
5. เพื่อส่งเสริมการขยายการท่องเที่ยวมาสู่ประเทศไทย
6. เพื่อต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายตรงกันข้ามที่จะบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ
7. เพื่อให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและต่างประเทศในการประชาสัมพันธ์

เป้าหมายในการดำเนินงาน คือ

1. เพื่อให้ชาวต่างประเทศหันเหเล ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง และชาวต่างประเทศที่พำนักอยู่ในประเทศไทยรู้จักและเข้าใจประเทศไทยมากขึ้น ตลอดจนทราบข่าวสารการเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของรัฐบาลอย่างถูกต้อง รวดเร็วตามความเป็นจริง รู้จักและเข้าใจ ทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของไทย เกิดความสนใจที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. เพื่อให้ชาวไทยในต่างประเทศได้ทราบข่าวสาร และเรื่องราวความเป็นไปภายในประเทศของตนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ตามความเป็นจริง
3. เพื่อให้เกิดความสัมพันธและความร่วมมืออันใกล้ชิดกับสถานีวิทยุ

และองค์การกระจายเสียงต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลทำให้งานกระจายเสียงของประเทศเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

ฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 2
หน่วยงานดังนี้⁴

งานกระจายเสียง มีหน้าที่รับผิดชอบคือ

1. ดำเนินการกระจายเสียงภาษาต่าง ๆ รวม 12 ภาษา ทุกวัน ๆ ละ 15 ชั่วโมง 20 นาที เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ กระจายเสียงวันละ 17 ชั่วโมง 20 นาที โดยเพิ่มการกระจายเสียงภาคภาษาอังกฤษอีกวันละ 2 ชั่วโมง ระหว่างเวลา 13.00 - 15.00 น.

2. ทำแผนผังการกระจายเสียงและควบคุมดูแลการกระจายเสียง ให้ดำเนินไปตามแผนผัง ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการกระจายเสียงเพื่อให้เป็นไปตามผังรายการของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ

3. ตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของรายการต่าง ๆ ก่อนนำไปออกอากาศ

4. ทำรายงานการกระจายเสียง เมื่อรายการต่าง ๆ ใต้ ออกกระจายเสียงแล้ว

5. ทำตารางเวรผู้ปฏิบัติงานกระจายเสียง

6. จัดหาผู้ประกาศและผู้แปลภาษาต่าง ๆ และจัดทำทะเบียนประวัติของผู้ประกาศและผู้แปล

7. จัดทำคู่มือสำหรับผู้ประกาศและผู้แปล และให้คำปรึกษาผู้ประกาศและผู้แปล ในด้านการแปลข่าว บทความ และรายการอื่น ๆ (ภาคภาษาเอเชีย)

⁴ แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการ, ฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ, เอกสารเย็บเล่ม, หน้า 2.

8. รวบรวมเขียนคำประกาศภาคภาษาต่าง ๆ ประกาศพิเศษเป็นบริการสาธารณะ และประกาศส่งเสริมรายการ ให้ผู้แปลภาคภาษายุโรปและภาษาเอเชีย แปลเป็นภาษานั้น ๆ ออกกระจายเสียง

9. วางแผนปรับปรุงงานกระจายเสียงให้มีประสิทธิภาพและการขยายงานในระยะยาว

10. ควบคุมการบันทึกรายการต่าง ๆ เพื่อนำไปออกอากาศและนำบริการออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์ในส่วนภูมิภาค และสถานีวิทยุอื่น ๆ ตามที่ขอมา

11. ควบคุมการบันทึกรายการแลกเปลี่ยนซึ่งส่งมาจากต่างประเทศ โดยนำมาแปล เรียบเรียงใหม่ เพื่อนำไปออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคปกติ

12. ตรวจสอบการบันทึกเทป รายการแลกเปลี่ยนเพื่อส่งไปต่างประเทศ และรายการประกวดต่าง ๆ

งานรายการ มีหน้าที่รับผิดชอบ

1. ดำเนินการวางแผนผลิตรายการต่าง ๆ เพื่อให้ได้รายการกระจายเสียงที่มีประสิทธิภาพดี เหมาะสมสำหรับกรกระจายเสียงภาคภาษายุโรป (อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน) และภาษาเอเชีย (ประเทศแถบเอเชีย) และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

2. รวบรวมค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากหนังสือพิมพ์ หลักฐานเอกสาร บุคคลที่เชื่อถือได้ นักวิชาการที่ทรงคุณวุฒิ และจากหน่วยราชการ สถานทูต เพื่อนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการผลิตรายการ

3. ผลิตรายการกระจายเสียงต่าง ๆ สำหรับการกระจายเสียงภาคภาษายุโรป (อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน) และการกระจายเสียงสำหรับภาษาเอเชีย (ลาว จีน ไทย เวียดนาม เขมร มลายู พม่า ญี่ปุ่นและอินโดนีเซีย)

4. ควบคุมการบันทึกเทปการผลิตรายการต่าง ๆ เมื่อได้วางแผนและทำบทสำหรับผลิตรายการเรียบร้อยแล้ว

5. จัดหาคัดเลือกบุคคลภายนอกที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะให้ความรู้เนื้อหาของรายการนั้น ๆ มาร่วมดำเนินการผลิตรายการด้วยบางรายการ เพื่อให้ได้รายการที่มีคุณภาพดี
6. วิจัยประเมินผลรายการวิทยุและความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง เพื่อนำมาสำหรับปรับปรุงการผลิตรายการวิทยุให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
7. คัดเลือกเพลง ดนตรี และวงดนตรีสำหรับใช้ประกอบการผลิตรายการ
8. ผลิตรายการต่าง ๆ เพิ่มตามที่สถานีวิทยุต่างจังหวัดต้องการ
9. ทาสถิตจดหมายจากผู้รับฟัง ตอบจดหมายผู้รับฟัง และส่งบัตรตอบรับรายการ และเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ ของสถานีฯ ให้ผู้รับฟัง
10. จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ ได้แก่บัตรตอบรับรายการ แผ่นพับแจ้งรายการ ขนาดคลื่น และเวลาการกระจายเสียงของฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ

ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐ ซึ่งถือเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของไทยอันที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงตลอดจนการสร้างภาพพจน์ที่ดีของประเทศไปสู่นานาชาติ

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง "การกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย" กับการประชาสัมพันธ์ของรัฐ (พ.ศ. 2481-2535) นั้น ผู้ท้าววิจัยเห็นว่าวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อสารมวลชนแขนงหนึ่งที่สามารถเผยแพร่ข่าวสารออกไปได้รวดเร็ว และเข้าถึงผู้ฟังได้อย่างกว้างขวาง เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ ดังนั้นหลายๆ ประเทศ จึงถือว่ากิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อผู้ฟังในต่างประเทศจึงมีความสำคัญ จะเห็นได้จากประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ได้เริ่มบุกเบิกด้านการส่งกระจายเสียงในยุคแรก ๆ ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งกระจายเสียงไปต่างประเทศ โดยในปี ค.ศ. 1923 บริษัท General Electric and Westinghouse ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนได้ทดลองส่งกระจายเสียงออกไปจากสหรัฐอเมริกาโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อทดสอบอุปกรณ์เครื่อง

ส่งให้สมบูรณ์แบบ ต่อจากนั้นมาบริษัทเอกชนอีกหลายแห่งก็ได้ทำการพัฒนาเครื่องส่งและได้ออกรายการจากสหรัฐอเมริกาเพื่อผู้ฟังในต่างประเทศอย่างแท้จริงโดยทำเป็นรายการข่าว สารคดีและเพลง จนกระทั่งในช่วงปลายทศวรรษที่ 1930 รัฐบาลสหรัฐอเมริกา จึงเริ่มแสดงความสนใจที่จะจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงไปยังต่างประเทศ เนื่องจากต้องการต่อต้านรายการวิทยุโฆษณาชวนเชื่อลัทธิฟาสซิสต์ที่ส่งกระจายเสียงโดยตรงไปยังลาตินอเมริกา จนกระทั่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการรวมตัวกันระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อส่งกระจายเสียงไปยังต่างประเทศในนามของวีโรเอ หรือ Voice of America เพื่อเป็นสื่อความเข้าใจในสายตาโลกและเพื่อให้สงครามยุติลง

สถานีวิทยุที่ดำเนินการส่งกระจายเสียงไปยังต่างประเทศที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งก็คือ บีบีซี (BBC External Broadcasting Services) ดำเนินการมานานและมีชื่อเสียงมากจนกระทั่งมีผู้เข้าใจคิดว่าเป็นผู้ริเริ่มกิจการวิทยุกระจายเสียงไปยังต่างประเทศ โดยในช่วงแรก ๆ นั้นได้จัดรายการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเทศในอาณานิคมของตนเองทั่วโลก

ในส่วนของประเทศไทยเองก็ได้มีการส่งกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศตั้งแต่นั้นสมัยที่เริ่มการกระจายเสียงครั้งแรกของกรมวิทยุโทรเลข เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2470 และภายหลังได้โอนการกระจายเสียงทั้งหมดมาอยู่กับกรมโฆษณาการในปี 2481-2482 จนกระทั่งเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าในขณะที่ประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการส่งกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศนั้นได้มีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงอย่างไร เพราะในยุคแรก ๆ นั้นทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีในการส่งกระจายเสียงยังไม่มีความพร้อม ฉะนั้นเมื่อส่งออกไปแล้วจะมีประเทศไหนรับฟังได้บ้าง มีผลสะท้อนกลับเข้ามาอย่างไร ตลอดทั้งจากอดีตถึงปัจจุบันการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการมาอย่างไร ในแต่ละยุคสมัยมีบทบาทในการทำหน้าที่เพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐอย่างไร อะไรคือเป้าหมายหลักในการนำเสนอรายการต่าง ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ

หรือเพียงเพื่อจะบอกข่าวสารต่าง ๆ เท่านั้น และในการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ มีลักษณะ เนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัยอย่างไร

ปัญหาวิจัย

ลักษณะพัฒนาการของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐ ดำเนินการมาอย่างไรจนถึงปัจจุบันและในแต่ละยุคสมัยการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีบทบาทในการสะท้อนนโยบายของรัฐเพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อต้องการศึกษาถึงลักษณะของการดำเนินงานของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐ
2. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐที่แสดงออกทางการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศนับได้ว่าเป็นการเปิดประเทศเพื่อให้เป็นที่รู้จักของนานาประเทศ
2. เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ และเผยแพร่ข่าวสารเพื่อการป้องกันและแก้ไขความเข้าใจผิด รวมทั้งเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณ ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยไปยังต่างประเทศ
3. ผู้ฟังซึ่งเป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศในต่างประเทศบางส่วน

สามารถรับฟังการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศในระบบคลื่นสั้นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้

4. มีผู้รับฟังการกระจายเสียงจากต่างประเทศบางส่วนรายงานผลการรับฟังเข้ามายังฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ข้อสันนิษฐาน

1. รัฐบาลจำเป็นต้องจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐ
2. นโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคเป็นปัจจัยสำคัญต่อเนื้อหาสาระที่เสนอออกไปทางการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการทำวิจัยในเรื่องนี้มีเนื้อหาที่จะต้องศึกษาย้อนหลังไปประมาณ 55 ปี ข้อมูลและเนื้อหาบางส่วนขาดหายไป บางส่วนมิได้มีการจดบันทึกเอาไว้ และประการสำคัญข้อมูลส่วนใหญ่โดยเฉพาะ "บทข่าว" ที่นำออกอากาศในบางยุคบางสมัยสูญหายไปขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้กรมประชาสัมพันธ์ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 ดังนั้นในการนำเสนอเพื่อทำการวิเคราะห์ว่าในยุคไหนสมัยใด การกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของรัฐอย่างไรจะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่สืบค้นได้ในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยจะมีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ยุคก่อนสงครามและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2470-2489) ในช่วงนี้ไม่มีเอกสารที่แสดงให้เห็นว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงของไทยได้ทำการส่งกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศโดยมีเนื้อหาในลักษณะใด มีแต่เพียงหลักฐานการรับฟังข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศเป็นภาษาต่างๆโดยผู้รับฟัง

ข่าวของกรมโฆษณาการ เป็นผู้จัดข้อความและแปลเป็นภาษาไทย และนำมาออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงให้คนไทยในประเทศไทยรับฟัง เพื่อจะทำให้ทราบถึงลักษณะเนื้อหาของ การกระจายเสียงที่ส่งออกไปยังต่างประเทศของประเทศคู่สงครามคือฝ่ายพันธมิตรและฝ่ายเยอรมัน

การที่ได้มาซึ่งข้อมูลในยุคนี้อีกลักษณะหนึ่งคือ การสัมภาษณ์บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการส่งกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศในขณะนั้น

2. ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (2489-2500) ช่วงนี้จะมีเอกสารที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์โดยการแสดงให้เห็นถึงการใช้วิทยุกระจายเสียงคลื่นสั้นของไทยตอบโต้และแก้ข้อกล่าวหาของฝ่ายคอมมิวนิสต์

3. ยุคหลังจากปี พ.ศ. 2500 จนถึงพ.ศ. 2535 (สมัยการปกครองของรศ. โดยมีนายอานันท์ บันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยแรก) ในช่วงระหว่างปี 2500-2506 ยังคงมีเอกสารที่เป็นหนังสือพิมพ์ที่สามารถสืบค้นได้บ้างถึงการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงคลื่นสั้นทางการตอบโต้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์ แต่หลังจากนั้นหลักฐานที่เป็นตัว เอกสารไม่ว่าจะเป็นบทความหรือบทความที่แสดงให้เห็นถึงการนำมาใช้เพื่อออกอากาศสำหรับการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศหรือคลื่นสั้นไม่มีปรากฏอยู่เลย จนถึงประมาณปี 2518 จึงได้มีเอกสารข่าวภาษาอังกฤษและบทความภาษาไทยที่นำเสนอเพื่อผู้ฟังในประเทศซึ่งก็ทำการกระจายเสียงทางคลื่นสั้นไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงนี้จะใช้หลักฐานจากการสัมภาษณ์ บทความภาษาไทย วิทยุสารและข่าวภาษาอังกฤษบางส่วน

อนึ่ง ในการลำดับ พัฒนาการตลอดจนการดำเนินงานของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีเอกสารทางราชการอ้างอิงเอาไว้เลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนโยบายที่เด่นชัด จะมีก็แต่่นโยบายกว้างๆ ซึ่งเขียนรวมอยู่ในนโยบายแม่บทของกรมประชาสัมพันธ์ เท่านั้นแต่่นโยบายที่สั่งการลงมาจากหน่วยเหนือโดยตรงนั้นไม่ปรากฏเป็นหลักฐานทางเอกสาร ดังนั้นในการลำดับพัฒนาการ และการดำเนินงานของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศในแต่ละยุคสมัย ผู้ทาวิจัยจะเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แต่ในขณะเดียวกันก็จะมีข้อจำกัดในเรื่องของยุคสมัย เพราะไม่สามารถระบุออกไปได้ว่าในยุคใดหรือสมัยของการปกครองของรัฐบาลใด การกระจายเสียงภาคภาษา

ต่างประเทศได้พัฒนาการดำเนินงานไปในแต่ละขั้นตอนอย่างไร เพราะจากการสัมภาษณ์บุคคลที่ทำงานในภาคภาษาต่างประเทศนั้นได้ทำงานกันมาอย่างต่อเนื่อง จากอดีตถึงปัจจุบัน จากรัฐบาลหนึ่งมายังอีกรัฐบาลหนึ่ง วิทยานิพนธ์นั้นอาจยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงอะไรเลย ฉะนั้นผู้ท้าวิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการเก็บ ข้อมูลในส่วนของการดำเนินงานของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศเป็น ลักษณะลำดับความต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากผู้ให้ข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา ของการปฏิบัติงานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

สำหรับในเรื่องบทบาทของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศในการสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยนั้น ผู้ท้าวิจัยจะทำการวิเคราะห์จากปี 2481-2535 จนถึงยุคสมัยการปกครองของคณะ รสช.คือหมดยุค รัฐบาลของนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยแรกเท่านั้น

อนึ่ง ในการนำเสนออธิบายแต่ละยุคสมัยของรัฐบาลจะมีขอบเขตที่ กว้างมาก แต่เนื่องจากการท้าวิจัยเรื่องนี้มีลักษณะที่เป็นการประชาสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ผู้ท้าวิจัยจึงจะนำเสนอเฉพาะนโยบายต่างประเทศ และนโยบายเด่น ๆ เป็นหลักในการวิเคราะห์ว่าการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้สะท้อนนโยบายเหล่านี้ออกมาหรือไม่อย่างไร

นิยามศัพท์

การกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ

: การกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ประกอบไปด้วยภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ลาว จีน ไทย เวียดนาม พม่า เขมร มลายู ญี่ปุ่น เยอรมันและอินโดนีเซีย

คลื่นสั้น

: ระบบการกระจายเสียง ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ออกอากาศเป็นภาษาต่างประเทศ และภาษาไทยเพื่อผู้ฟังในต่างประเทศด้วยคลื่นสั้นความถี่ 9655 และ 11905 กิโลเฮิรตซ์ ขนาดคลื่น 31.07 และ 25.20

เมตร กำลังส่ง 100 กิโลวัตต์ และ 50 กิโลวัตต์ ซึ่งสามารถรับฟังได้ใน ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงบางประเทศในทวีปเอเชียและบางส่วนใน ทวีป อเมริกาเหนือ และยุโรปเหนือ สำหรับผู้ฟังในประเทศไทยจะรับฟังได้ด้วยระบบ เอ.เอ็ม. ความถี่ 927 กิโลเฮิรตซ์

การประชาสัมพันธ์

: หมายถึง การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ ของ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร ใน ลักษณะการบอกกล่าวหรือชี้แจงเผยแพร่ให้ทราบ รวมทั้งป้องกันและแก้ไขความ เข้าใจผิด เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานของการกระจายเสียงภาคภาษา ต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงรูปแบบและเนื้อหาของการกระจายเสียงภาคภาษา ต่างประเทศในอดีตที่ผ่านมาอันแสดงให้เห็นถึงการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศของ รัฐบาลในลักษณะต่าง ๆ
3. ทำให้มองเห็นบทบาทของการกระจายเสียงภาคภาษาต่างประเทศ ว่าสะท้อนให้เห็นนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยอย่างไร